

Boyoma

Driemaandelijks Nieuwsblad van
Kisangani vzw

België-Belgique
P.B.-P.P.
3720 Kortesseem
BC1813

Jan. - febr. - maart 2026

Afgiftekantoor : 3720 Kortesseem
P209455

Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Hasselt

<https://www.kisangani.be/>

Nr 95

COLOFON
Boyoma
3-maandelijks
nieuwsblad
nr 95 jaargang 25-
2026
jan.-febr.-mrt. 2026
v.u. Hugo Gevaerts,
Bronstraat 31,
3722 Hasselt

Kisangani vzw
Rurale Ontwikkeling in D.R.Congo

Zetel en Kantoor:

Bronstraat 31,

3722 Hasselt

tel. 011 37 65 80

e-mail info@kisangani.be

IBAN BE92 8919 5400 6023

BIC VDSPBE91

Web: <https://www.kisangani.be/>

KBO 0469.735.465

vzw kisangani asbl

Foto's: Christina Baerts, Wouter Gevaerts, Paluku Muvatsi, Ernest Tambwe

Dit kwartaalblad wordt verzonden aan geïnteresseerden. Indien u dit blad niet meer wenst te ontvangen, laat het ons dan weten.

Wie BOYOMA per e-mail wenst te ontvangen, kan dit melden aan: info@kisangani.be Vermeld of u ook de gedrukte versie wenst.

Uw persoonlijke gegevens worden in geen geval doorgegeven of verkocht aan derden. Indien u deze gegevens wenst te verwijderen uit de bestanden van Kisangani vzw, dan kunt u dit per e-mail of per post laten weten.

Contact Antwerpen

Alain Vandelannoote

Caronstraat 102, 2660 Hoboken

tel. 03 830 51 41

e-mail antwerpen@kisangani.be

Contact Brabant

Wouter en Rina Gevaerts-Robben

Bloemstraat 47, 3211 Binkom

tel. 0478 405788

e-mail brabant@kisangani.be

Contact Limburg

Hugo en Manja Gevaerts

Bronstraat 31, 3722 Kortesseem

tel. 011 37 65 80

e-mail limburg@kisangani.be

Contact West-Vlaanderen

Magda Nollet-Vermander

Beversesteenweg 495, 8800 Roeselare

tel. 051 251901

e-mail west-vlaanderen@kisangani.be

Contact: Kisangani

Paluku Muvatsi

e-mail palukumuv@gmail.com

Contact: Kinshasa

René Ngongo

e-mail renengongo2002@yahoo.fr

Redactieraad: Roger Huisman, Magda Nollet-Vermander, Rina Robben, Manja Scheuermann.

Gedrukt bij Hellinx bv Bilzen

Jaarverslag 2025

In de Congolese stad Kisangani en de omliggende dorpen werkt Kisangani vzw al meer dan 25 jaar aan bescherming van het tropisch regenwoud via rurale ontwikkeling. Deze kenmerkt zich door nabijheid en diep verankerde kennisuitwisseling. Het jaar 2025 toont dat kleinschalige projecten, wanneer ze via de associaties lokaal eigenaarschap centraal zetten, een stevige economische en sociale hefboom kunnen worden. In onze werking focussen we op meerdere thema's, waarbij minstens volgende SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen) van toepassing zijn.

Associaties als fundament van emancipatie

Ontwikkeling werkt alleen als ze gedeeld en gedragen wordt door de gemeenschap zelf. Daarom investeren we nu al enkele jaren in associaties in Masako, Mbiye en Ngene Ngene. Dat zijn dorpsverenigingen die bewoners samenbrengen rond duurzame landbouw, bijenteelt, kippen- en varkenskweek of viskweek. In 2025 hebben we daarvoor bijkomende steun ontvangen van de provincie Limburg en de gemeente Lubbeek

Elke associatie krijgt begeleiding van een lokale animator - vaak een econoom of socioloog - die de groepen ondersteunt in het financieel beheer, de praktische organisatie en het doorgeven van technieken. Daarnaast begeleidt een landbouwkundige de keuzes rond bodem, gewassen, waterhuishouding en teeltrotatie. De associaties tellen gemiddeld evenveel mannen als vrouwen.

Het resultaat is zichtbaar in het landschap zelf: nieuwe vijvers, groentetuinen waar vroeger enkel zand was, collectieve velden waar bewoners samen leren en experimenteren... en vooral dorpsbewoners die initiatief nemen dat wij vervolgens kunnen ondersteunen: op onderstaande foto zie je een innovatieve kippenstal, waarop we later in dit artikel dieper ingaan. Zij groeien dan uit tot ambassadeurs voor onze projecten, en we hopen zo een vliegwieleffect te genereren.

Onderwijs als transformatie op lange termijn

De drie scholen (Mbiye, Masako en Batiamaduka) die door de vzw ondersteund worden, vormen een cruciale schakel. Ook in 2025 volgden meer dan 1.000 leerlingen er lager onderwijs met de nodige focus op landbouw. Kinderen leren hoe agroforestry werkt, hoe ze een bodem kunnen voeden, hoe voor kippen zorg dragen en waarom bijenteelt niet enkel honing oplevert, maar ook bestuiving mogelijk maakt. Dit gebeurt zowel in de lessen als in de praktijk, bv via de proefvelden. Zo gaf het team in Batiamaduka einde 2025 uitleg én praktijklessen aan de leerlingen van het 4e en 5e leerjaar: zij ontdekken nu hoe agroforestry en duurzame landbouw werken.

In al onze scholen geven we regelmatig nieuwe schooluniformen aan de leerlingen. Kinderen worden dan gestimuleerd om naar school te komen, en door zowel jongens als meisjes een uniform te geven, stimuleren we de gelijkstelling tussen beiden. Op de foto zie je leerlingen van de school op het eiland Mbiye, met hun nieuwe uniformen, die ze tijdens de schoolmaaltijd van 22 november gekregen hebben.

Ook in 2025 hebben we schoolboeken kunnen aankopen, om het onderwijs te ondersteunen; we danken de stad Bilzen voor de financiële steun.

Op zaterdag 8 november (Batiamaduka), zaterdag 15 november (Masako) en zaterdag 22 november (Mbiye) hebben de schoolkinderen van hun jaarlijkse schoolmaaltijd genoten. Hiervoor gebruiken we deels onze eigen productie van landbouwgewassen. De kinderen komen meestal met behoorlijk grote potten naar de maaltijd, zodat ze ook een deel mee naar huis kunnen nemen voor de rest van de familie. Dank aan Rotary Genk-Staelen en Lode Vranccken voor de financiële steun !

Ngene Ngene

In Ngene Ngene hebben we onze klassieke activiteiten verder gezet: kippenweek, varkensweek, agroforestry, bijenweek, de palmplantage en natuurlijk de viskweek. De totale site is 5 ha groot. In 2025 heeft de viskweek ongeveer 600 kilogram vis opgebracht, wat meer dan 3.000 dollar vertegenwoordigt.

Voor gezinnen die moeten rondkomen met een inkomen van 1 à 2 dollar per dag, kan dit een belangrijk verschil maken.

Na de 'vidange' in april hebben we in Ngene Ngene de overloop van de grote vijver hersteld. De overloop moet het uitstromen van het water beheersen, zodat de vijver niet plots leegloopt door een lek, het overtollige water uit de vijver kan en tegelijk de vissen in de vijver blijven.

Daarnaast is de varkensweek verder gezet en is de palmplantage verder uitgebaat. De palmbomen moeten af en toe vernieuwd wor-

den om de opbrengst op peil te houden. We kweken de planten zelf op en zetten het plantgoed nadien uit in de plantage. Uit de palmnoten halen we olie (met de palmpers.) Maar ook uit de kern van de noten halen we een speciale hoogwaardige olie (met de breker), o.a. voor zeep. Onze plantage brengt ons ca 100 l olie per trimester op (waarde 60 EUR); de speciale olie uit de kern brengt ons nog eens zoveel op. Een veld van die grootte kan een familie dus een 500 EUR extra per jaar opbrengen.

Dicht bij onze site van Ngene Ngene is er ook een associatie gestart. De belangrijkste focus is visvangst.

Er werd vorig jaar door de associatie een gemeenschappelijke vijver en meerdere individuele vijvers aangelegd. We geven de associatie het nodige materiaal, en ook de pootvis. De associatie in Ngene Ngene heeft voor de eerste keer de gemeenschappelijke visvijver geoogst: meer dan 164 kg vis heeft dit opgeleverd.

Omdat Jean, 11 jaar oud, de andere leden van de associatie goed geholpen had bij het aanleggen van hun vijver, heeft de associatie ook een vijver voor Jean gegraven: hij is nu de trotse eigenaar van deze visvijver.

Djubu Djubu

De vallei van Djubu Djubu is kwetsbaar terrein, het wordt soms overstroomd wanneer de Congostroom buiten haar oevers treedt. Het is daarom essentieel om de dijken in Djubu Djubu regelmatig te onderhouden en onze rijstteelt en viskweek te beschermen, wat dan ook in 2025 gebeurd is.

Er is ook tweemaal rijst gekweekt: velden voorbereiden, kweekbedden aanleggen, rijstplantjes uitplanten, vogels afschrikken en finaal rijst oogsten.

Daarnaast is de viskweek, varkenskweek en kippenkweek succesvol verder gezet.

Masako

In Masako heeft de associatie vorig jaar een 7-tal visvijvers aangelegd én een kippen-‘paleis’ gebouwd. De associatie focust er op kippenkweek, viskweek en bijenteelt.

De visvijvers zijn er niet uitgegraven, maar aangelegd door kleine dammen in een vallei aan te brengen. In augustus is er voor de eerste keer vis gevangen in de gemeenschappelijke vijver. Hiervoor hebben ze de vijver leeg laten lopen (zogenaamde vidange). Dit heeft meer dan 150 kg vis (tilapia, clarias,...) opgebracht, met een marktwaarde van ongeveer 750 USD.

Foto 1 (pag.4) toont de originele kippenstal die gebouwd is door leden van de associatie van Masako. Er is een deel voor hanen en kippen gemengd, er zijn aparte hokken om eieren uit te broeden, andere hokken voor de kuikens en bovenin nog een duiventil. Om in het nat seizoen de kilte te verdrijven is er zelfs houtskoolverwarming. Door de lichte rook worden ook de teken verdreven. En door het geheel op hoge poten te zetten wordt het ongedierte buiten gehouden. Tot slot zorgt een goot voor regenwateropvang, en dus voor drinkwater voor de kippen

Naast de associatie hebben we in 2025 de klassieke werking verder kunnen zetten: agroforestry, bijenteelt, varkenskweek en kippenkweek.

Dankzij steun van Pierre Godfroid hebben we in 2025 een broedmachine aangekocht en een gebouwtje gezet waarin de machine veilig geplaatst kan worden. Deze machine draait op elektriciteit van onze zonnepanelen. We hebben er 180 eieren in uitgebroed. De kuikens komen uit na 21 dagen incubatie. Een kuiken van één dag is 1 dollar waard, terwijl eentje van drie weken 3 dollar waard is.

Mbiye

Op Mbiye is de bodem arm, zanderig en moeilijk te bewerken. Toch slagen families erin groenten (kool, bieslook,...) te kweken dankzij compost van varkensmest en groenafval. In 2025 heeft de associatie heel sterke vooruitgang geboekt op dit vlak: tijdens onze reis waren we aangenaam verrast van het aantal (grote) groentetuinen die aangelegd waren en de bekomen rendementen.

De structurele werking focuste ook in 2025 op de bijenteelt, groentekweek en varkenskweek.

Batiamaduka

In Batiamaduka is agroforestry de kern: een drielagig systeem van lage gewassen, middelhoge gewassen zoals koffie of bananen, en hoge bomen zoals acacia die schaduw geven en bladeren achterlaten die opnieuw als groenbemesting dienen. De bloemrijke bomen en struiken stimuleren verder de honingproductie.

Daarnaast hebben we in 2025 in Batiamaduka de varkenskweek, de konijnenkweek en de palmlandage verder gezet.

De Belgische werking

Sterzingen in Linden/Lubbeek bracht dit jaar 1.850 euro op .

Fototentoonstellingen in Genk en Kortrijk toonden het verhaal achter 25 jaar inzet en brachten een nieuw publiek samen.

We hebben ook deelgenomen aan meerdere (kerst)markten (Roeselare, Hasselt, Lubbeek,...).

In juli bezochten we met 6 de projecten in Kisangani. Het boeiend verslag kan je lezen in onze Boyoma van september 2025.

Tweewekelijks overleg (videogesprekken) met Kisangani liet ons toe de voortgang goed op te volgen. Daarnaast hadden we als vzw ook tweemaal een algemene vergadering over onze Belgische werking.

Wouter Gevaerts

Ons klimaat, hoe onvoorspelbaar het soms kan zijn

In Kisangani is de bevolking gewend aan de jaarlijkse overstromingen tegen het einde van het jaar. Ook de site Djubu-Djubu, gelegen in een kleine vallei van het zijriviertje Djubu Djubu, blijft niet gespaard. Daar ondergaat men machteloos de grillen van de natuur, en de schade is elk jaar duidelijk zichtbaar.

De overstromingen worden veroorzaakt door het buiten haar oevers treden van de Congostroom en de Tshopo, een zijrivier van de Congostroom. Dit seizoensgebonden gebeuren doet zich elk jaar tussen december en januari voor en leidt tot grote problemen: mensen moeten hun huizen verlaten, wegen en velden worden vernield, moestuinen en visvijvers lopen onder, en zelfs goederen opgeslagen in depots van de ONATRA, de Bralima en andere bedrijven langs de rivier raken beschadigd (ONATRA: Office national

des transports, Bralima : brouwerij en producent van limonade, een filiaal van Heineken).

Tijdens deze periode is er vrijwel geen aanvoer van goederen. Schepen doen er weken langer over dan normaal. Door de krapte op de markt stijgen de prijzen van producten die uit Kinshasa komen fors, zoals bv. cement, tegels, betonijzer, golfplaten, plantaardige olie, bloem, zout en suiker. Luchtvrachtprijzen verdrievoudigen.

Tijdens de overstromingen wordt varen gevaarlijk door de sterke stroming, onvoorspelbaar omvallen van bomen en de zware verzanding van de rivierbedding. Ongevallen, verdrinkingen en botsingen tussen schepen nemen toe. In dorpen langs de rivier en in de regio rond Kisangani breken regelmatig cholera- en dysenterie-epidemieën uit.

De overstromingen veroorzaken ook problemen bij de waterkrachtcentrale van de Tshopo. Het water dringt de Tshopo binnen in tegenrichting. De valhoogte van de waterval vermindert. Door de verminderde valhoogte kan de turbine niet meer normaal draaien. De turbine moet vaak volledig stilgelegd worden omdat ze onder water loopt.

Dit alles wordt verergerd door menselijke activiteit: doordat er huizen worden gebouwd in natte gebieden, doordat riolen en afwateringskanalen niet of onvoldoende onderhouden worden, en doordat de waterlopen vervuild raken .

Maar dit jaar verloopt het anders. De Congostroom is niet buiten haar oevers getreden. Alles bleef zoals het was. Mensen die het risico namen om de laaggelegen velden te bewerken, prijzen zich gelukkig. Veel anderen waren al begonnen met verhuizen om de feestdagen zonder stress door te brengen.

De grote opslagplaatsen waren bijna leeg om geen verliezen te

hebben zoals de voorbije jaren.

Nu het anders loopt dan verwacht, circuleren allerlei theorieën: klimaatverandering, de draaiing van de aarde, goddelijke tussenkomst... iedereen heeft wel een mening.

Maar één ding is duidelijk: stilzitten is geen optie. Sensibilisering op alle niveaus blijft nodig om deze zones, het woud – de longen van de stad – te beschermen. We moeten ons gedrag veranderen, namelijk stoppen met de waterlopen te vervuilen, en investeren in een grotere kennis en een beter begrip van het klimaat, zowel lokaal als wereldwijd.

Tevens is het belangrijk voorbereid te zijn op mogelijke overstromingen, in de toekomst.

Consolate Kaswera Kyamakya

Als VZW kunnen wij LEGATEN en GIFTEN ontvangen.

FISCAAL ATTEST

U krijgt een fiscaal attest voor
GIFTEN vanaf € 40,00

U kunt uw **giften ook spreiden over verschillende stortingen per jaar** bv. door maandelijksse stortingen of door een doorlopende opdracht.

Voor giften gedaan in 2026 ontvangt u een fiscaal attest in de loop van de maand februari of maart 2027.

U kunt uw gift storten op de rekening van

Kisangani vzw Bronstraat 31 3722 Hasselt IBAN BE92 8919 5400 6023 BIC VDSPBE91
--

Gelieve bij mededeling te vermelden:
gift van "uw naam en voornaam"

Om uw gift fiscaal aftrekbaar te maken hebben wij uw rijksregister-nummer nodig, ingevolge de regelgeving van de F.O.D. Financiën.

U kunt ons deze gegevens veilig bezorgen via de website www.kisangani.be, via e-mail op beveiligd adres giften@boyoma.be, of per brief naar Kisangani vzw, Bronstraat 31, 3722 Hasselt.

Tot 3 jaar na uw laatste gift ontvangt u gratis ons tijdschrift Boyoma.

LEGATEN

Als u ons een legaat zou willen nalaten, kan uw notaris u inlichten hoe dit te doen.

onze projecten in Kisangani krijgen steun van

**VELE SCHENKERS
U ALLEN**

Koning Boudewijnstichting

Fonds Albert Büskens

LEYSEN HUMANITAS

Stad Bilzen

P. GODFROID

Stad Hasselt

Salvatoriaanse Hulpactie vzw

Gemeente Lubbeek

Stad Roeselare

**Rotary District 2140
R.C. Bilzen-Alden Biesen
R.C. Genk-Staelen
R.C. Hasselt
R.C. Katwijk-Noordwijk (NI)
R.C. Maasland-Lanklaar
R.C. Siegen-Schloss (D)**

Lions Club Hasselt